СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XL. Ч. 272. Джерзи Сіті, Н. Дж., понеділок, 21 листопада 1932. VOL. XL. No. 272. Jersey City, N. J., Monday, November 21, 1932. THREE CENTS.

ГУВЕР ДУМАЄ ЗАВЕСТИ ДАЛЬШІ ОЩАДНОСТИ

ВАШИНҐТОН. — Президент Гувер шукає способу, щоби зменшити державні видатки на $500,000,000 і не допустити до накладання нових податків для покриття нового недобору.

ЗНАЙШЛИ ПРОПАВШОГО ПРОГИБІЦІЙНОГО „ХРЕСТОНОСЦЯ".

АШВІЛ (Норт Керолайна). — В селі Гвітір, в стейті Норт Керолайна, в горах відшукано полковника Реймонда Робинса, особистого приятеля президента Гувера, суспільного робітника й завзятого прихильника прогибіції. Робинс пропав був без сліду 3 вересня, в дорозі до Вашинґтону. Всі пошукування за ним були безуспішні.

Тепер виявилося, що він жив у горах під іменем Реймонда Роджерса. Запустив бороду і ходив по горах та шукав за золотими майнами. Давніми часами полковник Робинс шукав за золотом в Алясці.

З сусідами жив добре. Навіть вів кампанію за вибір Гувера президентом. Кажуть, що він є хорий і тим дасться пояснити його зникнення. Сам він не здає собі справи, що з ним сталося. Розпізнали його прогибіційні агенти.

ЛЕМОНТ ЗА РЕФОРМУ БАНКОВОЇ СИСТЕМИ.

НЮ ЙОРК. — Банкир Томас Лемонт говорив на вечері „Акедемі оф Політикал Саєнс" про недостачі банкового законодавства й американської банкової системи. Він каже, що біда з банками полягає в тім, що 60% банків не є членами „Федерел Різерв Систем". Особливо відноситься це до менших банкових інституцій, які є в фармерських сторонах. І тому 90% скрахованих банків у роках 1921 до 1930 були в фармерських округах.

Не зважаючи на те, що так багато банків збанкротувало в останніх роках, на думку Лемонта все ще є в Америці загагато банків. І тисячі банків не мають відповідного забезпечення. Лемонт є за те, щоби банки могли мати свої філії, бо тоді не було би стільки банкротств. Він каже, що коли би закони стейту Іллиноїс дозволяли банковим інституціям мати свої філії, то цілком певно не було би там стільки банкових крахів, бо великі банки мали би всюди свої філії.

ДОЛЯР — НАЙЛІПША МОНЕТА.

НЮ ЙОРК. — Томас Лемонт заявив, що Америка ніколи не знаходилася в останніх роках у такім положенню, щоби треба було відступати від золотої стопи. В тих тяжких часах, які тепер переживає світ, доляр, каже Лемонт, є з матеріяльного боку найліпшою і найпевнішою інвестицією.

ТАКИ ТРЕБА ГОЛОСУВАТИ ЗА ПИВО.

ВАШИНҐТОН. — Сенатор Венденберг з Мішіген каже, що треба голосувати за зміну акту Волстеда, бо дві третини населення цього домагаються.

ПОРУЧАЄ МОЛИТИСЯ ЗА „ЗАБУТУ ЛЮДИНУ".

ОЛБАНІ. — Ґовернор Рузвелт, видавши проклямацію зприводу святкування „Дня Подяки", взиває молитися за тих нещасних, що без роботи і даху над головою і впали жертвою економічної кризи.

ПРИНЯВ ЛІДЕРІВ „ПОХОДУ ГОЛОДНИХ".

ОЛБАНІ. — Ґовернор Рузвелт приняв цілком несподівано делеґацію „походу голодних" і слухав її домагань, а то призначення $100,000,000 на допомогу безробітним, приділення касарень на приміщення безробітних і грошевої та харчевої допомоги для тих, що їдуть до Вашинґтону, щоби там відбути „похід голодних". Рузвелт доказував, що він не може виконати жадань делеґації. А коли делеґація вимагала від нього, щоби він зажадав від президента Гувера, щоби їм не робили у Вашинґтоні перешкод, Рузвелт відповів, що він є звичайним горожанином і не має ніякого права розказувати президентови, що він має робити.

ТРОХИ ПОДЕШЕВІЛО.

НЮ ЙОРК. — Обраховують, що обід на 5 осіб в „День Подяки" коштуватиме з індиком і всіми приправами $5.42, себто $2.33 дешевше ніж минулого року. Обід з куркою коштуватиме тепер на 5 осіб $3.55.

ЛІТАК УПАВ НА ВУЛИЦЮ В САМІЙ СЕРЕДИНІ МІСТА.

РІО ДЕ ЖАНЕЙРО. — Торговельний літак, який летів над містом, упав нагло згори в саму середину міста, на вулицю, на якій був найбільший рух. Летун згинув на місці.

ОСТЕРІГАЮТЬ ПЕРЕД ІНФЛЯЦІЄЮ.

НЮ ЙОРК. — Представники реклями, котрі радили в готелю „Амбасадор", погодилися щодо того, що вершок кризи перейшов і край поволі зачинає вертатись до нормальних часів.

Все те може бути знищене й може наступити новий хаос, якби приступлено до паперово-грошевої інфляції.

ЦІННЕ ПРИЗНАННЯ.

Згадуючи про вибух большевицької революції, „Журналь де Женев" пише: „...Замісць того, щоб підтримати могутній визвольний рух, який розвивався на Україні, вибрало цілком хибний шлях у громадянській війні; більше того, коли большевицьке господарство було кволе й нездібне витримати конкуренції капіталістичних держав, навколо нього протягли славнозвісний санітарний кордон Клемансо, себто сотворили йому середовище, де воно могло розвиватися. Колиж воно було досить сильне, щоб провадити торг з рештою світу, але не досить сильне, щоб зносити далі ізоляцію, тоді йому постачали кредити й машини, а тимсамим дали можність жити далі..."

Пригадка ця тим більше на часі, що могутній визвольний рух на Україні розвивається й далі, а большевицька господарка здана більш ніж колись на ласку й неласку великих держав. На женевське каяття може ще бути й вороття, але з них варто поспішати. (Укр. Бюро в Женеві).

САМОГУБСТВО ДИТИНИ.

У Варшаві повісився 11-літній Едм. Ґурецький, бо не міг стерпіти прикрих родинних відносин. Батькова приятелька знущалася над хлопцем і це довело його до розпучливого кроку.

НЕБЕЗПЕЧНІ ЗНИМКИ.

В часі просвітянських свят в Бучачі 18-го IX. і в Монастирисьскх 25-го IX. поліція конфіскувала кліші світлилвців, навіть аматорів — Жидів, котрі робили знимки з походу, на який влада дала виразний дозвіл...

ЗЛОВИЛИ КОНОКРАДІВ.

Шайку конокрадів арештовано в Снятинщині. Належать до неї: Мордко Брандель, торговець кіньми зі Снятина, Дмитро Кравчук з Микулинець, Г. Тимофійчук з Попельник і Г. Антонюк із Забранівки. Відбирав украдені коні Мошко Мерль, торговець кіньми з Обертина. Крали коні тим способом, що один із конокрадів забавляв розмовою нічного вартівника, а інші разом з відбирачем украдених коней входили до стайні, вибирали там найкращі коні та виводили їх у поле, де Мерль платив селянам за участь у крадежі невеличку грошеву нагороду.

ЯК ПОЛЯКИ ПРОДАЮТЬ ЗЕМЛЮ.

Якийсь Фелікс Войтишко купив у канцелярії нотаря у Вильні від невідомого „власника" маєток на Костопільщині (на Волині) з 300 гектарів і дав за нього 40 тисяч золотих готівкою. Коли Войтишко приїхав на Костопільщину до „свого" маєтку, виявилося, що такого маєтку в цілому повіті нема. В Сарнах мусів позичити грошей на поворотний білет до Вильна.

ЛЮДИНА, ЩО ЗНАЄ 150 МОВ.

Існує німецький фільольоґ, д-р Тасільльо Шультайс, що знає 150 мов. Він занятий у міністерстві закордонних справ у Берліні. Він залюбки читає письменників у ріжних чужих перекладах; навіть рідних, німецьких, волів у чужому тексті, напр. Томаса Манна читає по російськи, „Вертера" по китайськи, історію німецької літератури по латински, Шілера по вірменськи. Він боронить поглядy, що оцінити як слід письменника можна тільки в перекладі. Аж тоді, коли знаємо рідного письменника з перекладів, можемо його як слід розуміти в оріґіналі. У Берліні можна дістати страшенно дешево перекладів німецьких письменників у рідких мовах. Шультайс купив Шілера у вірменській мові за 20 сот., тому, що на такі твори нема покупців. У міністерстві закордонних справ він перекладає дипльоматичні ноти, головно з мов, до яких нема спеціялістів. Напр. якийсь Араб жалується Гінденбургові в листі, що посварився зі своєю жінкою-Німкою і просить ради, що робити. Якісь Литовці просять Гінденбурга на своє золоте весілля. Якийсь Японець заповідає кінець світа. Усі ці листи йдуть на стіл Шультайса і він вдоволений, що 150 мов, які знає, дуже корисні.

ЖІНКИ ЛІПШЕ ЗДАЮТЬ ІСПИТИ.

Пруське міністерство освіти ствердило на основі статистичних обчислень за останніх 18 літ, що на 16,586 мужчин, які здавали вищий дипльомовий іспит, перепало 25.6 відсотків. Натомісць на загальне число 3,798 жінок не здало іспиту 12.1 відс. Ці цифри стверджують, що жінки виконують свою працю пильніше й совісніше.

БУНТ У ГОНДУРАСІ.

Ліберали, які програли при виборах у Гондурасі, розпочали повстання, щоби в той спосіб добитися до влади. Вже є сотки вбитих.

ІМПЕРІЯЛЬНА КОНФЕРЕНЦІЯ КОШТУВАЛА $238,581.

На питання ліберального посла Дофа в палаті послів в Оттаві сказав заступник державного секретаря, сер Джордж Перлі, що загальні видатки в злуці з Імперіяльною Економічною Конференцією були $238,581.88. На мешкання, їжу в ресторанах і інші видатки членів конференції видано $138,505.

ЖІНКА ПРОЩАЄ.

Жінка Петра Фещука, який згинув в автомобілевім випадку, як на його віз наїхав автом Степан Піллот в Смокі Лейку (Канада), просила суддю, щоб він звільнив оскарженого у вбивстві її мужа, бо Фещук хорував віддавна і смерть не наступила від автомобіля, а від удару серцю, яке у нього було слабе. Це рідкий випадок прощення за виряджену страту.

ПРОДАВ СВОЮ ГОЛОВУ.

Відомий в цілій Англії мнемотехнік Датас заключив цими днями цікавий контракт, якого предметом була його голова. Датас дістав 1,000 фунтів стерлінґів зараз на руку, а крім того діставатиме досмертну ренту у висоті 360 фунтів стерлінґів річно. По його смерти мають його поховати з великими почестями. За те по смерти Датаса лікарі лондонського медичного факультету Королівської Колеґії мають взяти собі його голову.

Гроші зібрано між лондонськими лікарями, які хочуть докладно прослідити мозок Датаса й викрити, в чому полягає таємниця його феноменальної памяти. Його незвичайну память подивляють усі. Він памятає кожного переможця з дербів з останніх 50 літ, його джокея і суму виграної та без помилки може сказати 2,000 подій і дат з часу світової війни. Затямити велику колюмну цифр — не є для Датаса ніякою трудністю.

ВІЧНИЙ СІРНИК.

Недавно д-р Рінґер, винахідник вічного сірника, задемонстрував цей свій винахід перед чеськими журналістами. Вічний сірник — це мала лісочка, не більша й не грубша від нинішнього сірника. Є це таємницею винахідника, з якої матерії цей сірник є вироблений, як теж склад матерії, до якої його потирається. Сірник, потертий до тієї матерії, горить ясною полумінею і по хвилині сам гасне. Так можна запалювати цей сірник 100 разів. Цей вічний сірник не видає неприємного запаху, не підлягає вогкости й кошти його виробу є мінімальні. Продаватимуть цей вічний сірник у ріжних формах. Не від речі буде додати, що винахід д-ра Рінґера має велику майбутність. Як живе ще Івар Кріґер, то хотів цей винахід д-ра Рінґера купити. Нині, хто зна, чи знайдеться хтонебудь, що міг би думати про купно цього винаходу. Хіба якась держава, що тремтітиме за податки від сірникового монополю.

ПРИЯТЕЛЬ БОЛЬШЕВИКІВ ПРИЗНАЄ ЗАГАЛЬНЕ НЕЗАДОВОЛЕННЯ З КОМУНІСТИЧНОЇ ВЛАДИ

НАСЕЛЕННЯ НІЧОГО НЕ ХОЧЕ РОБИТИ Й САБОТУЄ ВСІ РОЗПОРЯДКИ ВЛАДИ.

МОСКВА (СССР). — Радянська влада розпочала чергову чистку комуністичної партії. Тепер „чистку" провадять на північному Кавказі, куди поїхали з Москви спеціяльні відпоручники для чистки. Ґазети кажуть, що серед комуністів значно підупала енерґія, а разом з тим все більше зростають компромісові тенденції в місцевих комуністичних орґанізаціях, які стараються знайти порозуміння з населенням. Такесаме явище спостерігається також і на Україні, хоч, у деяких районах посівну програму виконано задовольняючо там, де комуністи проявили відповідну енерґію. Але загальне становище на Україні зле, а тому там буде переведена чистка партії та підсилення її новими елементами з центру Росії.

Загально збільшується незадоволення населення з комуністичної влади, але під большевицьким режимом населення не може виявити цього отверто. Тут не можливі ні походи, ні демонстрації безробітних, ні отверті протестаційні віча. Одно, чим населення може виявити своє незадоволення, це саботаж при праці й невиконання приписів комуністичної влади.

Кореспондент ґазети „Ді Ню Йорк Таймс", Дюранті, говорячи про загальне незадоволення населення з комуністичної влади, каже, що населення не може боротися зорганізовано з комуністичною владою, а тому це виключає можливість революції тепер. Опозиція ширших мас до влади не зорганізована, але вона всетаки така велика, що влада шукає способу зломити її. Тепер лідери партії шукають способів до примирення своєї партії з населенням і до опанування ним. Та недалеке майбутнє покаже, чи вдасться це зробити.

МОСКВА ЗНОВУ ГОВОРИТЬ ЗА ПРИЗНАННЯ МАНЧУ КУО.

МОСКВА (СССР). — Ґазети друкують великі статті в справі становища на Далекому Сході. Всі вони сходяться на тому, що радянська Росія може признати незалежність Манджурії, яка тепер називається Манчу Куо, лише при умові, що Японія зговдиться одночасно підписати з Росією договір про ненападення. Без цього договору з Японією подібний договір з Ману Куо нічого не вартий.

У так поставленому питанню яскраво виявляється тенденція Росії признати незалежність Манджурії за ціну приязни з Японією.

ГОЛОДНІ СЕЛЯНИ РОЗГРОМИЛИ СКЛАДИ ЗБІЖА.

БІЛГОРОД (Юґославія). — В селі Проєдор, в Босні, голодуючі селяни домагалися видачі їм харчів з державного складу збіжа. Коли комісар їм відмовив, говорячи, що селяни можуть їсти траву, біля 1,000 селян напали на склади й розграбили їх. Підчас нападу селяни вбили сторожа складів. Тепер за це вбивство ставлять перед суд 121 селян.

ХОТІЛИ ВБИТИ ФОН ПАПЕНА.

БЕРЛІН (Німеччина). — Жінка почтмайстра Буде прийшла на авдієнцію до канцлера фон Папена. Поведінка її в почекальні звернула на себе увагу секретаря канцлера, який прикликав поліцая. Поліцай знайшов в Беде захований ніж, 12 цалів довжини.

На суді вона говорила, що хотіла „провчити" канцлера за те, що він зменшив утримання її мужеви. Суд засудив Беде на три місяці вязниці за ношення ножа, який був недозволених розмірів.

СЕЛЯНИ ПРОПИВАЮТЬ СВОЇ ГОСПОДАРСТВА.

ПРАГА (Чехословаччина). — Підчас дискусії в парляменті зприводу вбивства два тижні тому жандармами двох селян у селі Поломка, виявилося, що селянство в цьому районі так розпилося, що пропиває свої фарми. Жандарми стріляли в натовп селян після того, як селяни старалися не допустити до продажі фарми свого односельчанина за його борг одній фірмі за лікери. Фарма була вартости 1,000 долярів і продавано її за довг, а на торгах за неї давали лише 18 долярів.

В районі села Поломка дуже часті продажі з публичних торгів на заплату боргів за алькогольні напитки. Ціни на все впали так, що був випадок, коли добрий автомобіль продано за 2 дол. 50 центів.

НІМЕЧЧИНА СТОЇТЬ НА СВОМУ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Не зважаючи на всі старання Англії та інших держав, щоби знову втягнути Німеччину до участи в конференції по обеззброєнню, Німеччина залишається твердо на свому. Уряд Німеччини стоїть на тому, що поки не буде принципіяльно признане право Німеччини зброїтися нарівні з іншими державами, їй нема що робити на тій конференції.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. On March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.
Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

БІДА НЕ ЖДЕ.

З надходячою зимою ми бачимо, як державні, стейтові, міські й громадські установи ломлять собі голови, звідки взяти фонди на допомогу безробітним. Тесаме питання стоїть і перед добродійними институціями. Всі є того переконання, що без огляду на те, чи і до якої міри відносини поліпшаться, найближчі місяці будуть найтяжчими.

Це значить, що в найближчих місяцях і безробітне членство У. Н. Союза знайдеться в найтяжчім матеріяльнім положенню. А це знов означає, що треба в такім випадку числитися з тим, що відпадатиме від орґанізації ще більше число членів, тому, що вони не будуть усилі платити членських вкладок і будуть мусіли бути суспендовані. Це можна заключати з того, що діється в інших орґанізаціях.

Отся обставина, яку не так важко було передбачити, заставляла вже віддавна Екзекутиву і Головний Уряд У. Н. Союза шукати виходу з того прикрого положення. Та це не приходило легко, бо самим американським асекураційним знавцям забрало це дуже багато часу, заки вони прийшли з Екзекутивою до такого пляну, який був би законним, згідним зі статутами орґанізації; щоб членів не кривдив і орґанізації не шкодив, а навпаки, її модернізував і скріпляв, а членів ратував.

І коли такий плян виготвлено, то річ ясна, що було би найліпше для Екзекутиви і Головного Уряду, щоби той плян був предложений до затвердження найближчій Конвенції У. Н. Союза. Це була би дуже легка й проста справа, а для уряду У. Н. Союза — дуже вигідна.

Та тому, що час до Конвенції буде критичним для тисячок безробітних Союзовців, Екзекутива й Головний Уряд нашої орґанізації рішили справи реформи не проволікати, а по змозі якнайскорше її перевести. Бо тільки в той спосіб зможуть з неї скористати безробітні члени У. Н. Союза своєчасно.

В Головній Канцелярії є вже тисячі зголошень, у яких безробітні члени просять позички на вратування членства в Союзі.

Тих зголошень не можна полагодити прихильно, поки членство У. Н. Союза не дасть у законній формі своєї згоди на реформу, а тимсамим на можливість грошевих позичок, зворотів, безплатного продовження обезпечення і т. д. Вже з тих причин неможливо ждати з реформою до Конвенції, а для добра членів і орґанізації треба її перевести негайно. А якщо дійсно хочемо ратувати членів, то ратуймо їх у відповіднім часі.

Кампанія за скорочення робочого дня

Кілька великих робітничих юній, приготовляючися до річної конвенції Американської Федерації Праці, підготовляють рівночасно кампанію за скорочення часу праці.

Властиво рух за зменшення часу праці йшов від давна. Хто працював у якомунебудь промислі, той знає, що час праці на загал вкоротився та що нині робітники не працюють так довго, як яких десять-двадцять літ тому. І це сталося не безвідповідної акції зі сторони заінтересованих людей. Певно були стремління, і був спротив проти цього, і була боротьба. Але не було широко закроєної акції, не обнимала вона всіх організацій, не було обєднаної боротьби за добуття вкорочення часу праці як одного з підставних домагань.

Аж підчас теперішньої кризи почали підноситися голоси за тим, щоби зорганізовані в юнії робітники добивалися скорочення часу праці масово, постійно й засадничо. Безробіття саме звернуло робітництву увагу на звязок між довжиною робочого часу та безробіттям. Шукаючи за причинами безробіття, щоби найти спосіб, якби йому зарадити, люди додумалися, що велика частина безробіття є випливом технічного удосконалення праці та організації праці. Кождий винахід у машинерії чи в організації праці робить певну частину праці непотрібною. Коли в якому підприємстві треба менше праці, як давніше, то підприємство може або зменшити час праці своїм робітникам, або задержати давний час праці, а зменшити число робітників, себто відправити частину занятих у себе робітників, або скомбінувати обі можливости та дещо робітників відправити, а решті зменшити дещо час праці.

Те саме діється, коли злучуються в одно два або більше підприємств, які досі вели зі собою конкуренцію, а тепер відкрили, що конкуренція коштувала кождого конкурента та що краще, ощадніше злучитися й вести ту саму роботу разом. І при таких промислових комбінаціях ощадности в праці дозволяють поправленому підприємству або відправити частину робітників або задержати їх, а зате скоротити час праці.

Що підприємство зробить, се звичайно не залежить від справедливости або слушности. Лишень дуже мало підприємців дивиться на засади справедливости, коли їм ходить о розділення користей з винаходу чи з поправи організації підприємства. Звичайно рішає в таких справах не слушність, але сила. Підприємство дасть робітникам скористати з винаходу, або кращої організації та скоротить час праці, як робітники підприємства зорганізовані, коли вони мають силу зажадати користей для себе та мають зорганізовану силу свої домагання переперти. Коли робітники такої сили не мають, коли вони не зорганізовані, або зорганізовані слабо, або хочби зорганізовані, та не мають сили до боротьби, бояться боротьби, ждуть, що їм хтось другий має кинути охлап без зусиль і жертв з їх боку, тоді підприємство звичайно забере всі користи з винаходу для себе, себто відправить якесь число робітників від праці, ощаджуючи в цей спосіб певні видатки на підприємство, збільшуючи о цю суму приходи для шеровців.

Хоча це ясні річи, та в часах добробуту американське робітництво не дуже то брало собі їх до голови. І боролися американські робітники за скорочення часу тільки доривочно. Треба було аж великої промислової кризи та загального безробіття, щоби заставити американських зорганізованих робітників виставити програму скорочення дня як програму зусиль і завзятої боротьби. Конкретно кажуть юнії, що вони хочуть тепер 5 днів праці на тиждень і 6 годин на день. І це вважають зарадою на безробіття. І за цю програму вони будуть вести агресивну кампанію через цілий рік. І ці домагання будуть ставити при нагоді заключування робітничих контрактів. І за це будуть боротися, себто навіть виходити на страйк і голодувати за цю ідею.

Проголошуючи цю ідею, робітничі юнії не представляють її як якусь чарівну зараду на все суспільне лихо, як це роблять деякі політичні партії. Робітничі юнії розуміють, що це зарадить тільки частині, хоча поважній частині, лиха. Богато лиха ще лишиться і треба буде зараджувати йому другими способами. Та наскільки не зарадило би безробіттю скорочення часу праці, все таки за це варта поборотися й варта понести жертви.

О. С.

Зміна закордонної політики Польщі?

Відставка польського довголітнього міністра заграничних справ Залєського, припала на момент величезної плутанини в міжнародніх відносинах. Німеччина напирає на привернення їй права зброїтися, в Швайцарії засідає конференція для розоброєння, а в самій Польщі, а також у Румунії й у Франції, стала наглою справа підписання (зглядно ратифікації) пакту про ненапад з Росією.

Як про всякі зміни політичні в Варшаві, нічого певного знати не можна, можна робити лише здогади. Але — правдоподібні здогади... Отже, на нашу думку, відставка Залєського і номінація на його місце полковника Бека означає **зворот у польській політиці**, а саме: **ослаблення звязку з Францією і шукання порозуміння з Совітами.** На це натякають деякі англійські часописи (звичайно добре поінформовані), про це без застереження пише Пертінакс в „Еко де Парі", який при цій нагоді пригадує, що новий міністер (тоді віцеміністер) був якраз ініціятором відкликання французької військової місії з Варшави перед кількома місяцями. До цього ми можемо додати, що в Польщі здавна криво згадували поміч, оказану в критичні хвилини 1920 р. польським військам генералом Вейгеном. Можемо додати, що номінація генерала Вейгена шефом французького генерального штабу не викликала — як того треба було сподіватися — жадних ентузіястичних статей в польській пресі. Можемо додати здивовання французької преси з приводу поспішного заключення Польщею пакту неагресії з Совітами, в фальшивій надії порізнити Німеччину з Росією і в повнім запізнанню факту, що автором воєнної російсько-німецької конвенції фон Шляйхер... Шляйхер...

Щож є на річи? На річи є така ситуація: Польща бачить, що — затявши зуби — **Франція покидає одну по другій, всі свої позиції, які забезпечували їй гегемонію в Европі:** опустила Ренщину перед призначеним терміном, зреклася відшкодовань, мусіла позволити на таємні зброєння Німеччини і, мабуть, буде змушена погодитися на її явні зброєння. В той самий час повертається фронтом проти Франції Італія, і Англія проголошує своє „дезінтерессман" в територіяльних справах Східньої Европи. Польща чимраз ясніше бачить себе опущеною своєю верзайською союзницею — і шукає на власну руку ратунку.

Деж вона його знаходить? Вона думає, що в своїм неминучім конфлікті з Німеччиною (за Шлеськ і коридор) їй треба забезпечити собі — коли не поміч Франції — то бодай невтральність Росії. Вона думає, що, стиснена між двома кольосами, скорше може числити на невтральність Росії, ніж Німеччини...

От в тій ціли і здобулася вона на два — на нашу думку — для неї ризикові посунення: на видалення французької військової місії і на самостійне, з поминенням румунської союзниці і Франції, заключення пакту неагресії з Росією. Спершу мала Польща заключити цей пакт неагресії **лише спільно з Румунією** і під патронатом Франції. Але — як тепер нагло показалося — Польща не тільки заключила цей пакт самостійно, **але й рішила вже його ратифікувати**, не дочекавшись, чим скінчаться такі переговори Москви з Букарештом. Це викликало вже бурю в румунській пресі, яка кричить про **ізоляцію Румунії**, про нарушення союза й інше. І дійсно, треба признати, що ця ізоляція Румунії є великим успіхом совітської дипломатії, що тепер вже зовсім задиркувато може висувати свої вимоги перед румунським урядом. Отсю політику охолодження з Францією, ізоляції Румунії й ослаблення союза з нею, й порозуміння з Росією — має з натиском проводити Бек, а її якраз не хотів проводити пупіль Франції, Залеський...

Чи ця нова політика (віри в большевицьку Росію і у власні сили) принесе користи Польщі, це її річ (ми гадаємо, що коли тут хто кого виведе в поле, то не Варшава Москву). Для нас же важно ствердити тут **значіння цеї нової політики для української справи.** Очевидно, що й за Залеського лише наївні люди могли вірити в бажання Польщі виграти супроти Совітів українського атута. Але тепер — ці наївні люди не матимуть на своє оправдання й тіни аргументу. Тепер — Польща повертається єдиним фронтом проти Німеччини, і — простягає приязну руку згоди Совітам. А ще від часів Андрусова (1667 — поділ України між Польщею і Москвою) знаємо ми, що всяке порозуміння польсько-російське завше доконується нашим коштом.

Так воно буде і тепер. Обидві сторони, очевидно, зобовяжуться взаємно не порушувати української справи ані в сусіда, ані на міжнароднім терені. Не вірили ми ніколи, що з такого порушення — одною з тих сторін — може нам вийти користь. Але що теперішній пакт піде нам на некористь, це не підлягає сумніву. Нова номінація повинна вилічити невилічимих і остаточно їм доказати, що ні Польща, ні Росія українськими справи в прихильнім для нас дусі ніколи не порушать... В їх обопільнім інтересі лежить, щоби ця квестія, як квестія міжнародна, перестала істнувати. Очевидно, що вона знову виплине на міжнароднім терені, але — не з волі цих держав.

Д-р Г. Ґ. Скегар (Шікаґо).

ІСТОРИЧНИЙ ОГЛЯД ДЕНТИСТИКИ

Наскільки мені відомо, то в українській літературі ми ще не маємо історичного огляду дентистики. І тому саме хотів би я подати хоч короткий начерк, від найдавніших часів аж дотепер. Очевидна річ, що про старинну дентистику згадаю лише „побіжно", а то тому, бо не багато записок задержалось до сьогоднішніх часів, звідки можна би довідатися про способи та методи практиковання ріжних дентистичних галузей у старині. Знову те, що затрималося до теперішнього часу, як: Еберта Папірус; Записки Гіпократа; перські і китайські рецепти, все те має лиш історичну, а не практичну вартість.

Старинна дентистика.

Зачну від Китайців, як народу з найстаршою культурою. Китайці практикували свою питому дентистику. Ця практика розпадалася на дві галузи, а то: 1) лічення зболілих зубів, і 2) лічення болючих ясен. З китайських записок довідуємося, що людство терпить на 9 ріжних болів зубів і 7 ріжних заражень ясен. У цих записках знаходимо „докладний опис," як вилічити заражені ясна. Між іншими середниками подається, що якби спустити нечисту кров з шиї або руки, тоді ясна загояться! Це подібне до того, як наші люди ще сьогодня прикладають пявки до плечей, коли їх болить у середині, а також відмовляють уроки у ворожки — не згадуючи вже про „спалення бишихи", та баньки!

Зі старинних грецьких записок довідуємося, що Гіпократ практикував медицину і дентистику „дуже успішно". Навіть подається спосіб привязування розхолітаних зубів дротиками до здорових зубів! З тої доби задержалися два містки, а це доказує, що дентистична простетика повстала в Греків, або Греки навчилися цеї штуки від своїх сусідніх народів.

Найбільше містків дали нам недавні розкопи ще з часів Етрусків (1000 років перед Христо) теперішніх Італійців. Ці містки мало чим ріжняться від наших містків. Ми бачимо, що містки складаються з цілої серії золотих перстенів, або корон, до яких є причіплені волові зуби. Знайдено також інструменти до витягання зубів, які є дуже подібні до теперішніх.

Старинні народи більше піклувалися болем зубів як їх направою, хоч подибуємо, що мумії і кістяки мали також направлені діраві зуби чистим золотом. До сьогодня заховалася рецепта перського лікаря, як лічити болючий зуб. Целзус дає таку пораду: „Коли болить тебе зуб, змішай разом по рівній части: мак, паприку, мідяний сірчак і гулбанум та приклади до зуба". Гален знову подає таку рецепту: коли змішаєш по рівній части паприку, шафран, опій, насіння з моркви, ганишу і петрушки, то від цього перестане боліти зуб.

В інших народів зуби відгравали іншу ролю. Приміром японські жінки малювали зуби на чорно на знак, що вони вже замужні. На острові Суматрі жінки спилювали свої зуби неначе зуби в пилі, також на знак, що вони вже замужні. А на островах Полудневої Валії доростки-хлопці вибивали собі зуби на знак, що вони дозріли, та що їм вже можна женитися. А коли говоримо про дикунів, то треба згадати й за цивілізованих людей XX століття, коли то мама поучує дитину, який випав молочний зуб, щоби цей зуб кинути поза плечі на підлогу, а притім казати: „Стришко, мушко, бери собі зуб дерев'яний, а мені дай залізний!"

Середньовічна дентистика.

Напевно не знати, в котрім краю і хто спопуляризував альхеміків, ворожбитів, ріжних факірів-шарлатанів, астрологів, чародійних лікарів в подорожуючих цирульників-голярів. Однак всі ці люди відігравали велитенську ролю. Вистарчить прочитати Сер Вольтера Скота „Квентін Дурвард", щоби переконатися, що навіть англійські королі та французькі єпископи були страшно забобонні, а щож доперва говорити про простолюддя!

І так — коли вірити запискам — то самі перші подорожуючі дентисти були в давнині майже пів-богами. Свою роботу, по найбільшій части ограничували вони майже до рвання зубів. А робили вони це в той спосіб, що брали з собою якогось „музика" з дивним інструментом, сідали на майдані, або на ярмарку, і приваблювали до себе певний гурт людей. Коли люди обступили їх, починався „концерт", а за концертом цирулик витягав свої кліщі, і ріжні „медицини", та починав „без болю" рвати зуби. Очевидна річ, що підчас рвання наш музик грав якнайголосніше, щоби не було чути „безбольного крику". А коли вже всі повиривали зуби, а хтось захотів підстригтися або підголитися, то цирулик ховав кліщі і витягав ножиці і бритву. Така штука дуже людям подобалася, і всі подивляли „спритність та знання" цирулика.

Такасама процедура відбувалася в ріжних краях, а як було щось відмінного — то не богато. Цирулики подорожували з одного краю до другого і тому їх „практика" була майже на одно копито шита. Зміна була лише в тім, що хитріші вважали ліпших метод, щоби звернути на себе увагу публики. Годі описати всі „методи", як в ріжних краях ріжні цирулики промовляли до зубів; засипляли біль; виганяли чорта з болючих зубів; виговали біль і без болю виривали зуби. Про те одно можна написати велиезну книгу. Вистарчить спитати когось зі старих людей з Европи, щоби оповіли, як їм рвано зуби на ярмарку або при австрійськім війську. Ті методи ще скоро не зникають з лиця землі, бо не по всіх закутинах нашого світу однаково шириться цивілізація.

Та заки перейду до „дійсної дентистичної практики" мушу згадати деякі головні повіря, що були дуже поширені поміж усіми білими народами Европи та Азії, а іменно: що коли зуб болить, то в нім знаходиться червак; що смалець з зеленої жаби витягає зуба з кости; що зуби перестануть боліти, коли закурити люльку і т. д. Коли би хто хотів сміятися з тих дурниць, то не дуже, бо можна знайти ці забобони ще й сьогодня, в XX. столітті!

Як розвивалася дентистична штука.

В 1308 році заснували цирулики в Лондоні товариство під назвою Barber-Surgeon. Всі члени, що належали до цього товариства, мали право „практикувати операції у всіх їх галузях".

В 1450 році Giovanni d'Arcole був першим, що написав поучення, як пльомбувати діраві зуби чистим золотом. Вже у тім часі анатомічні розсліди доказали, що зуб має в собі живий нерв та кровоносні філяменти.

В 1593 році розійшлася в Німеччині чутка, що на Шлеську вродився хлопець із золотим зубом. Богато вчених зїхалося сюди, щоби провірити цей феномен, однак показалося, що це був лише хитрий обман, бо якийсь ювилер зробив корону і вложив на зуб хлопця, а щоби цікаві глядачі могли бачити такий „золотий зуб", то мусіли платити за це. На всякий випадок, цей обман був почином практичної дентистики.

В 1651 році Nathaniel Highmore видав першу книжку про анатомію, — спеціяльно описуючи антрум отвір. В тім часі медики почали розсліджувати можливости інших зараз та догеґлівостей через заражені (абсцес) зуби. Історія записала факт, що William Fabry вигоїв малярію Tic Douloureux в той спосіб, що вирвав 4 заражені зуби з одного боку верхньої щоки. Записала історія також перший випадок, де медики у больонськім університеті штучно зробили та пришили дівчині відтятий ніс. В тім часі почато виріб штучних, порцелянових зубів.

В 1728 році дентист Fauchard став дійсним батьком дентистики і йому дентистика завдячує свій розвій, бо він видав першу книжку, де описав всі галузи дентистики, які були до того часу знані. Також радив Фошард, щоби позакладати дентистичні школи по всіх центрах світа, та щоби приміщувати пацієнтів на вигідних кріслах, а не долівках" (підлогах). Фошард також вірив, що в зболенім зубі є червачок, котрий чим більше гризе зуба тим більше він болить. Також вірив він, що зуби можна „з успіхом пересадити" від одної особи до другої. Також описав докладно „операцію", як за 10 минут вирівнав кривий зуб.

В 1746 році Фошард видав друге видання (вже поправлене) своєї книжки і там подибуємо перший раз згадку про заразу піорію. Також видав плян такої машинки, якою треба вертіти зуби. Цей плян послужив за підставу до теперішніх дентистичних машин, таксамо як опис Жуля Верна про „Навтілюс" дав почин субмаринам.

В 1799 році Dubious de Chemant подав добру формулу хемічну на порцелянові зуби.

1817 році Planton привіз Шемантові зуби до Америки, а тут S. S. White і H. D. Justi ще більше поправили їх. Згадати треба, що фірми під позвищими іменами ще й досі сущуть, а S. S. White Dental Manuf. Co, у Филаделфії, видає вже 73 роки дентистичний журнал "Dental Cosmos."

(Дальше буде)

ОРҐАНІЗАЦІЙНА ПЕРЕПИСКА

1) Тисячі членів, а й урядників, пишуть до головної канцелярії: „Я вже довше не в силі платити вкладок і мені грозить небезпека втрати обезпечення. Плян реформи виглядає дуже добре для тих, що вже загрожені, та для інших, котрі ще не загрожені тепер, але можуть бути загрожені в майбутньому. Я зрозумів, що хоч вкладка вища, то одначе, коли я тепер не годен її заплатити своїми грішми, міг би заплатити „позичеными" з моєї резерви. Інші, що позички не потребують, а будуть дальше платити вищу вкладку, могтимуть свою надвишку відібрати в готівці, або в обезпеченню. Однак, як бачиться, то ухвала цеї реформи ще не переводиться, а як переведеться, то нема ґарантії, що більшість членів це так, як я, зрозуміє і реформу ухвалить. А тут я вже слідуючої вкладки не маю чим заплатити і мусітиму Союз втратити. Ради Бога, ратуйте, поможіть!"

2) Таксамо надходять письма від десятків відділів: „Ми вже плян реформи простудіювали й одноголосно заявилися за реформу. Многі члени вже й зложили старі грамоти до виміни. Є між ними такі, що бажають вищою вкладкою дальше будувати для себе резерву, з якою ще перед смертю моглисяб у потребі ратувати. Але більшість є таких, що вже відділову касу вичерпали і довше в членстві задержатися без реформи не в силі. Всі разом вже не лише годяться на реформу, але протестують проти довшого проволікання і домагаються старі грамоти виміняти на нові негайно".

3) Сотки членів звернулися по ближчі пояснення своїх табельок. І всі домагаються відповідей.

Відповіди.

Починаючи з останньої точки, головна канцелярія мусить повторити, що це є фізично немислиме з усіми членами переписуватись, і тому члени мусять інформуватися з цього, що в цій рубриці до загального відома членів подається, а коли цього не вистарчає, то за **посередництвом** відділового уряду. На руки відділових секретарів вислано більше інформацій, ніж це **можна** було подавати в „орґанізаційній переписці". Тай тому відділові секретарі повинні бути в можности самі членів інформувати і трохи цього тягару з головної канцелярії зняти. Так званим „позамісцевим" членам однаково писати до головної канцелярії, як і до свого відділового секретаря, однак 400 відділових секретарів лекше і скорше можуть відповісти своїм членам, ніж головна канцелярія всім. Не забувайте, що в головній канцелярії є тільки два секретарі. А що два, то не чотириста.

Щодо першої точки, а саме ратунку членства ще заки реформа буде ухвалена, головна канцелярія просить приняти до відома, що **реформа є одиноким ратунком, і що вона залежить від ухвали членів.** Інакшого або скорішого способу ратунку **нема.** Коли **більшість** відділів, опираючись на голосах більшости членів, так як того статут вимагає, ухвалить резолюцію, якою є обнятий плян реформи старого роду обезпечення, то буде ратунок для членів старого роду обезпечення як тим, що вже тепер загрожені, так і тим, що могли би бути загрожені в майбутньому з причини неплачення вкладок. В такім разі виміна грамот тим членам, що добровільно зголосяться і підпишуть відповідну аплікацію, зачнеться безпроволочно. За тим послідують позички або безплатне продовження.

Та коли більшість відділів, опираючися на голосах більшости своїх членів, заявиться проти реформи, то не буде ніякої виміни, ані позичок на вдержання в членстві, ані безплатного продовження, але мусить лишитися все „по старому". І ті члени, що не зможуть дальше платити старих вкладок, будуть дальше тратити членство, а їх родини — право до посмертної запомоги.

Тому, що реформа залежить цілковито від того, як відділи, зглядно члени, ухвалять (а цього згори не можна передбачити), то перед переведенням голосування й обчислення голосів головна управа ніякої іншої форми допомоги відпадаючим членам дати не може. Справа повинна бути вирішена в 30 днях. Бальоти вже розсилається. А що головна канцелярія буде проголошувати вислід голосування в міру того, як відголосовані бальоти будуть до головної канцелярії вертатися, то можна буде скорше доглянути, який вислід може бути.

Щодо другої точки: Головна канцелярія просить відділові уряди, без огляду на те, що члени даного відділу вже відголосували „за реформу, **здержатися** зі збиранням старих грамот до часу, коли з проголошення висліду загального голосування в орґані вони будуть могли бачити, що **реформа переходить,** та що такий труд не буде даремний.

Всіх інтересованих просимо бути терпеливими. Ніякі домагання чи протести не поможуть. Головна управа і канцелярія зробили все, що було в їх силі. **Рішення залежить від членів.** Вже незабаром усі будемо знати, яке то рішення буде. Дармо булоб хвилюватися. З тим рішенням треба згори погодитись.

Головна канцелярія вірить, що реформа буде ухвалена значною більшістю голосів та що з початком нового року з загрози втрати членства в У. Н. Союзі за плачення вкладок і сліду не лишиться! А наступаючій конвенції лишиться місце для річевої дискусії в тій справі і відповідне справлення статутів, що, самособою, буде справою великої ваги.

Тому то, замісць натискати на головну управу та засипувати головну канцелярію запитами і домаганнями, яких ми не в силі виконати, треба звернути всю увагу на місцях і більшістю власних, членських голосів, самим справу вирішити.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

НЕ ЙДІТЬ НА БОЛЬШЕВИЦЬКІ СМІТНИКИ!

Ціла наша національно свідома іміґрація добуває всіх сил, щоби спопуляризувати українське імя в Америці, щоби видвигнути українську штуку і культуру та знайти прихильників для наших визвольних змагань.

Вже з того виходить, що нам треба добре вважати, де й на яких ґалях влаштовуємо українські концерти, представлення, віча чи балі. Особливо треба на те вважати, коли на такі виступи чи забави запрошуємо чужинців.

Всі ми добре знаємо, яку „марку" мають в Америці большевики. Хоч яка тепер біда в Америці й хоч яке є, як би здавалося, добре підложе для большевицької аґітації, а показується, що американський нарід навіть у розпуці — большевиків ненавидить і від них відгороджується. Найліпшим доказом цього є останні президентські вибори і смішно мале число голосів, що припало на большевицького кандидата. Такесаме можна завважати і при інших нагодах, де виступають большевики. Всі ті підприємства кінчаться завжди цілковитою невдачею тільки тому, що в них замачали пальці большевики.

Вже те одно повинно нас заставити теж відгороджувати себе від большевиків. Але є ще важніші від того причини. Знаємо, що пропаганда наших ворогів представляє нас завжди малощо не большевиками. Таке було навіть тоді, коли наші українські армії наступали на большевиків. Таке роблять і тепер Поляки, коли їм треба виправдувати перед світом „пацифікацію" чи криваві події в ліськім повіті чи на Поліссю.

Якжеж це буде виглядати, коли большевики чи інші вороги будуть винищувати наш нарід на рідній землі, а ми тут будемо ставитися до них толерантно й святкувати в їхніх ґалях Листопадові Свята, чи влаштовувати концерти, ювилеї, чи навіть балі. Адже в той спосіб ми підтримуємо московських ступайків, яничарів, що розбивають наші народні орґанізації та осмішують наші національні змагання.

Як можна виступати в большевицькій ґалі з українським національним прапором, коли той прапор там оплюгавлюють господарі ґалі з тої самої естради?!

На мою думку, ніяка свідома українська народня установа не повинна куматися з большевиками, бо це є ніж у спину рідному краєви і нашій визвольній роботі тут в Америці. Многі роблять це з несвідомости, а інші з безхребетности. От думають зробити „бизнес" і стягнути на концерт на большевицькій ґалі й своїх і большевиків і на тім заробити. Таких бизнесів нам, свідомим Українцям, не треба попирати, бо це є спекуляція, проти якої протестують сотки тисяч тих борців, що проливали кров у боротьбі з московськими большевицькими зайдами, які скували Україну.

Таж наші приятелі й чужинці, котрих запрошуємо на большевицькі ґалі, прямо не зрозуміють нашої безхарактерности, безхребетности чи несвідомости, коли побачать, що ми з одного боку виступаємо проти большевицького поневолення і большевицьких звірств, а з другого підпираємо їх, стягаючи до їх смітників маси нашого народа. Знову вороги вказуватимуть Американцям на ті маси і доказуватимуть, що всі ми большевики.

З якого боку не підходити би до цеї справи, нема ніякого виправдання для тих народніх установ, чи українських підприємств, які влаштовують вистави чи балі в большевицьких ґалях.

І нема ніякого виправдання для національно свідомого Українця чи Українки, коли вони на такі вистави чи балі їдуть.

Андрій Дубас,
член 66 відділу У. Н. С.,
Ню Йорк, Н. Й.

Непорозуміння.

Тесть (до зятя): То ти не маєш ніякого маєтку. — Моя дочка має тобі внести гроші, щоби ти міг жити! Ах, коби я був знав це заздалегідь!

Зять: Алеж я казав, як сватався до вашої дочки: „Пане, віддайте мені вашу дочку за жінку! Я без неї не можу жити!"

—o—

Дівчина (до нареченого): Ярку, я боюся тобі це сказати!

Наречений: Та скажи!

Дівчина: Тато збанкротував.

Наречений: Бачиш, я то все говорив, що він зробить усе можливе, щоби лише внеможливити наше одружіння!

—o—

Лікар: А передовсім — мусите перестати курити.

Пацієнт: Я перепрошую, пане доктор, а чи тут у пана доктора не була припадково моя жінка?

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН.

Дня 4-го вересня 1932 відбувся гарний пікнік, улаштований заходом Української Стейтової Орґанізації стейту Коннектікат. На пікнік зійшлося около чотириста людей, які забавилися серед гарної погоди. На цім пікніку дуже гарно пописалися хори із Ню Гейвен та з Ансонії. Видно було, що молодіж хоч тут й роджена дуже захоплюється нашою піснею. Найкращою точкою пікніку була Великодна Гаївка, виведена самим балєтмайстром Авраменком з учнів шкіл, що тільки тоді розпочатими в Ансонії, Ню Гейвен, Гартфорд та Ню Брітен, які провадить учитель Іван Пігуляк. Любо було глядіти на нашу американську молодіж, яка гарними зміями виводила краєвий хоровід неначе коло церкви на зеленій траві. Треба згадати, що на тім пікніку промовляли гром. Р. Слободян, що саме тоді перебував тут разом із д-ром Л. Мишугою у справах Союзових. Ще промовляв старенький священик о. Пристай.

Дуже неприємно було, що загал не дуже слухав промовців, а горлав так, що промови слабо було чути. Вже час, щоб наші люди трохи краще ставилися й на пікніках, коли промовці говорять. Підчас цього пікніку не забули й про наш Рідний Край і за моїм заходом було зібрано $41. Цю суму зложили слідуючі громадяни та громадянки: по $1: П. Салабай, Т. Галенда, А. Маланчук, І. Созанський, І. Горбачук, П. Василик, В. Гірчиця, А. Лемішка, о. Пристай, Р. Слободян, Л. Бих, д-р Мишуга, О. Мерещак, П. Тодорчук; по 50 ц.: І. Пігуляк, В. Гудима, Юлія Ничка, І. Радзіх, К. Вовк, П. Драпяк, Гр. Патинок, І Нестирюк, В. Калина, К. Марущак; Г. Стецишин 30 ц.; по 25 ц.: О. Ґавран, І. Андрушко. Разом зібрано $21, а я від себе складаю $20, що робить загальну суму $41.

Прошу ласково цю суму розділити на дві рівні части та вислати половину на „Політичних Вязнів" а половину на „У. В. О.".

Остаюся з пошаною до всіх жертводавців і щиро їм дякую за їх жертви.

Гафія Бундзяк.

ВОДЕРВЛІТ, Н. Й.

Збірка на УВО.

У громадянина Стефана й Олени Чайковських відбулися хрестини. Хресний батько Йосиф Крушельницький зібрав на похресника збірку в сумі $16, але родичі грошей не приняли, а віддали їх на Українську Військову Орґанізацію.

Секретар ОДВУ, відділ ч. 21, подякував родичам і гостям за жертви, а опісля відспівано родичам та їх синови Йосифови і всім гостям „многая літа". Після того секретар роздав присутнім відзнаки з тризубом.

Гроші в сумі $16 переслано через Обєднання на визвольну боротьбу.

В. Футулуйчук.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

НЮ ЙОРК. Бр. св. Володимира, від. 130, повідомляє всіх своїх членів, місцевих і позамісцевих, що місячні збори відбудуться в суботу, дня 19 Падолиста 1932, точно в годині 8 вечером, в ґали 217 Іст 6-та улиця, Ню Ню Йорк.

Кождий член обовязково має явитися на сі збори, буде пояснення й роздача членам Табельки, котрі прийшли з головної канцелярії U. Н. Союза, відносно переходу бувших членів до нового роду обезпечення. Довгуючі члени мають вирівнати свої залеглости до Братства і У. Н. Союза, бо в противнім разі, поступиться після статута. — Николай Марків, секр. фін.

Як коріння здорове й сильне, то й на галузях з цвіту овоч буде.

ДІТОЧІ РЕПЕРТУАРИ НА СВ. НИКОЛАЯ.

	цнт.
СВЯТА ГОСТИНА, сценічний образ у двох відслонах, нап. Микола Курцеба. (13 осіб: 4 старші, 9 дітей). Ціна	.20
ПАРТИТУРА до цього представлення. Ціна	.40
ВЕЧІР СВ. НИКОЛАЯ, сценічний образок в 1 акті. Нап. Амвросій Полянський. (11 осіб). Ціна	.15
ГОСТИНА СВ. НИКОЛАЯ, драматична гра в 4 виходах. Нап. Єронім Калитовський, (6 осіб). Ціна	.10

Замовлення разом з належитістю слати до книгарні Свободи.

SVOBODA, P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

АЛЬБОМ УКРАЇНСЬКИХ ВИШИВОК

ЩО ОБНІМАЄ 12 КОЛЬОРОВИХ ТАБЛИЦЬ ПОВЕРХ 120 НАЙВИБАГЛИВШИХ УЗОРІВ З ВЕЛИКОЇ УКРАЇНИ, ГАЛИЧИНИ Й БУКОВИНИ.

Видання кооперативи „Українське Народне Мистецтво" у Львові, в мистецькій обгортці артиста М. Бутовича.

Ціна $1.10.

Замовляти:

"SVOBODA,"
81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

ВЕСЕЛИЙ КУТИК

BUSINES IS BUSINESS.

I heard the following joke, which I think will amuse others, too.

An Irish teacher told her class that she would give one dollar to the boy or girl who would answer her question the best.

"Who is the greatest man?" was the question of the Irish teacher.

She called a German boy to answer her question. He replied that Bismarck was the greatest man.

An American girl, when called, answered, "George Washington was the greatest man. He was the one who helped us, the Americans to get our independence. He was the father of our country."

An Italian boy said, "Christopher Columbus was the greatest man. If he had not discovered America where would have George Washington been?"

A Ukrainian girl said,

"In my opinion Shevchenko was the greatest man: he fought for freedom for his people."

A Polish boy said,

"Pulaski was the greatest man; he helped America get her freedom."

At last the Irish teacher called upon Abie Goldstein, a Jewish boy.

"St. Patrick was the greatest man," he ejaculated.

The Irish teacher awarded Abie the dollar. But she wondered what made the boy answer the way he did. She did not want to disturb the class at that time so she told Abie to see her after class.

After everyone went out the Irish teacher asked Abie why he answered the way he did.

"Down deep in my heart, Moses is the greatest man, but — business is business!" exclaimed the boy.

Mary Kusy.

— Ти чому якийсь такий невсіл?

— Мушу, тобі признатися, що моє життя з жінкою починає псуватися. Вчора прийшло між нами до суперечки, підчас якої жінка кинула мені на голову філіжанку горячого чаю. Чи у вас булоб це можливе?

— Ні, ми не пємо чаю.

„ІД ЕЗ ЗУҐҐАЯТ"

(Образок з Арабії).

—o—

Рамадан*) кінчиться величним чотироденним святом, що зветься „Ід ез Зуґґаят" — „Мале Свято".

Як наше Різдво, є це свято дарунків; як наш Великдень — святом їдження, бо, подібно як Великдень, припадає після великого посту. На „Ід ез Зуґґаят" печуть спеціяльні тісточка та приготовляють ріжні солодощі.

У найбільших і найбільш зевропеїзованих містах — Каїрі, Олександрії та Тунісі — це свято для необзнакомленого чужинця проходить без враження. Крамниці відчинені як у всі будні дні, продавці напастують прохожих. Зате в Арабії „Ід ез Зуґґаят" все ще святкують дуже величаво. Перший день присвячений передовсім молитві. Підчас великої полудневої молитви в Джеді мури дрижать від гуку гарматніх стрілів. Крамниці зачинені. Навіть на рухливім і крикливім Суку (базарі) пустка й тишина. Навіть мухи відчувають це. Звичайно є їх на вулицях Суку бодай кілька білйонів. Сьогодні їх не видно. Люди парадують у нових одежах, бо звичай велить, щоби й найбідніший в день Іду надягнув щось нового — хочби нові ходаки або кафію (хустку на голову).

Другий, третій та четвертий день присвячений гостині та забаві. Кожен дім мусить відвідати владу й усі ті доми, з якими вдержує якінебудь взаємини. Кажемо „доми", бо звичай не вимагає індивідуальних візит; вистарчить, коли від кожного дому зложить відповідні бажання один „делеґат". Тому, що в Джеді нема візників, а ослами їздить лише дрібніша „голота", то такий делеґат мусить мати добрі ноги. Хто не зложить візити, то це рівняється зірванню взаємин. Щоби влекшити складання візит, ціла Джеда віддавна поділена на дільниці, з яких кожна приймає в іншій день Малого Свята.

В арабській гостинній кімнаті нема меблів. Є лише висока, вузка, тверда софа, вкрита килимами, довкола всіх чотирох стін. Коли прийде в гостину чужинець, ставлять кухонний стіл, накритий випраною, одначе невипрасуваною скатертю. На столі арабські солодощі (турецького походження), рахат лукум, якісь цукорки помальовані на дуже червоно й зелено, кілька родів запашних кісток і мякові пастильки. При дверях стоїть довірений невільник у білій ґалябії. Члени родини, які мають обовязок, сидять у святочних одежах на софі.

Гостина відбувається все однаково. Гість вбігає до сальону, кланяється, прикладаючи руку до чола та грудей. Коли є „хтось", то один з членів родини підходить і подає руку. Коли є „ніхто", то на нього не звертають уваги, або кивають йому з софи головою. Гість сідає. Якстій звляється невільник з арабським струнким мосяжним збанком з горячою кавою в одній руці, з цілою вежою філіжанок, поскладаних одна в одну — в другій руці. Кава, самособою, чорна, досить сильна, без цукру. зате дуже наперфумована кардамоном (олійком із овочів кардамону). Філіжанки без вушок. Невільник наливає найбільше 1/6 частину філіжанки, а коли гість випє, вдає, що хоче наливати другу. Одначе гість відмовляється, бо випив уже 20, а чекає його ще 20. Як випє, зривається з софи, підходить до стола, хапає перший ліпший цукорок, кланяється на прощання та звертається до дверей. Тут невільник скроплює гостеви руки пахучою цвітовою водою, якої пляшечку все держить у руці. Ціла гостина тревае 1—2 хвилини.

Візити складають і приймають лише мущини; жінки з товариського життя зовсім виключені.

Як же святкує простолюддя? Впитися не вільно, зрештою нема чим. Дансінґів нема, бо нема жінок, а мущина, який шанує сам себе, навіть коли він швець або погонич ослів, може дивитися на танці, одначе сам ніколи не танцює. При цьому до танцю треба музики, яка належить до річей заборонених, бодай публично. Заборонені також кінотеатри, всякі театрики, навіть ярмарочні.

На майдані стиск. Червоний індійський кафтан, перепоясаний яскраво-зеленим поясом; сафірова ґалябі та коралевої барви турбан попри помаранчевий і вишневий; маляйські батікові саронґи... аж в очах тьмиться, бо всі ті коліри безнастанно ворушаться, творять, наче в калейдоскопі щораз то нові сполуки, щораз то нові плями. Що ця юрба робить тут? Їздить на каруселях. Радіють гойданками — кривої дошки, неґибльованої, завішеної на заржавілих дротах. Тиснуться біля отраґанів. Там продають останні новости (з Европи): бляшані трубки, целюлідові тарахкальця, барабанчики. Та найбільше купують маленькі льокомотиви, цепеліни, дітаки, бляшану тандиту, що варта найбільше по кілька центів. Оглядають, подивляють і платять за неї великі гроші.

Один з днів Малого Свята призначений на відвідини цвинтарів. Беруть з собою харчі, службу та уладжують серед гробів... веселий пікнік. Жінки навіть часто ночують на цвинтарі в шатрі, яке спеціяльно привезли з міста. При цьому, кажуть лихі язики, не обійдеться без любовних авантур...

*) Рамадан, девятий місяць могамеданського місяцевого року, місяць ісламського посту. Ночі присвячені релігійним практикам і веселощам.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

Сказав вуйко Дулера до свого сестрінка Богдана: „Богдане, вже ти мене не муч і не сердь, я тобі більше не позичу ні цента. Ти попросту для мене мертвий.

Сестрінець впялив сумні очі в вуйка та сказав: „Вуйцуню, то слухайте, не моглиб ви мені ще позичити на похорон?"

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

—

ОЛЕКСА ЯКІБЮК з Іст Елмгорст, взяв 10 тікетів на Радіо-Баль. Дирські з Вайставн телефонували, щоб прислати їм 20 тікетів для себе і знакомих котрі ніколи на балі не ходять. От, що ми хочемо! Всіх знакомих, тих, що ніколи нігде не ходять, це і завдання того Радіо-Балю, щоб люди були людьми а не пустельниками якимись. За тікетами заходіть до **Сурми, 103 Аве. А, Ню Йорк.** 272

ПОТРІБНО ДЖЕНІТОРА, без дітей. Половина ренту. Голоситися під ч. 255
319 YORK STREET,
JERSEY CITY, N. J.

ДО ВИНАЙМУ
4 кімнати, рент приступний. Голоситися під ч. 261
319 YORK STREET,
JERSEY CITY, N. J.

ТАРЗАН МОЖНОВЛАДЕЦЬ ДЖУНҐЛІВ. (9)

Толоґ освітив намет ліхтаркою, яку приніс з собою. Він чув біля намету, що з нього знову розлягся звук якогось невідомого звіря. Він сподівався цього звіря найти тут. Та скоро переконався, що тут нема нікого крім Тарзана. Отож ці звуки вийшли з його уст. Тарзан пронизливо дивився на Толоґа. „Ти прийшов убити мене!" — з притиском на кождому слові говорив він Толоґові. Той нічого не відповів, наближаючись до нього з ножем.

Толоґ не спускав своїх злих очей з Тарзана, обережно підходячи до нього. Таксамо й Тарзан слідкував за кожним його рухом, а рівночасно прислухувався до тих звуків, що долітали до нього з джунґлів. Надія на порятунок усе більше зростала в душі Тарзана. Та тут Толоґ кинувся з розмахом на Тарзана, вимірюючи свій ніж йому в груди. Араб не вспів навіть отямитися, як побачив, що він відлетів зі своїм ножем геть від Тарзана.

—o—

Тарзан зручним ударом звязаних рук відбив геть від себе руку з ножем. Толоґ упав осторонь. На колінах до нього підстрибнув Тарзан і знов обома звязаними руками вдарив його по голові. Та Толоґ цей удар витримав і випростувався. Він тепер був уже уважніший. Толоґ побачив, що навіть звязаного Тарзана не легко вбити. Почалася між ними боротьба на віддаль. Толоґ старався наблизитись так, щоб Тарзан не зміг його вдарити.

—o—

Тому Толоґ усе старався бути позаду Тарзана, намірюючися вдарити його в спину своїм коротким ножем. Та кождого разу Тарзан повертався до нього лицем, а це вдаряло геть Араба. Та один раз Тарзан так незручно повернувся, що впав на черево. Зі звязаними руками й ногами не легко було піднятись, а тому він безпомічно розтягнувся на землі. Толоґ уже тішився перемогою. Біля його ніг лежав безпомічний і безборонний Тарзан.